

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан біологічного факультету
Гасинець Я.С./
2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 3 «ПСИХОЛОГІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

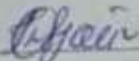
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.05 Середня освіта. Біологія та здоров'я людини
Освітня програма	Біологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія освітньої діяльності» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта / Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта** предметної спеціальності **014.05 Середня освіта. Біологія та здоров'я людини** освітньої програми «Біологія».

Розробник Староста В.І. професор, д.пед.н., професор

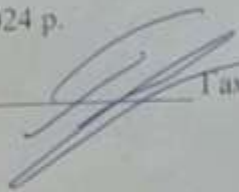
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол №15 від «27» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Повідайчик О.С. професор, д.пед.н.

Схвалено науково-методичною комісією біологічного факультету

протокол №6 від «27» 06.2024 р.

Голова науково-методичної комісії Тамор А.Ф.

© Староста В.І., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	1	1
	Лекції:	
	20	8
	Практичні (семінарські):	
	16	2
Вид підсумкового контролю: Залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	54	80

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія освітньої діяльності» – забезпечити загальну теоретичну підготовку магістрантів у галузі психологічних аспектів освітньої діяльності (психологія навчання і учіння; психологія виховання і самовиховання; психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя тощо), аби сформувати вміння ефективного розв'язування стандартних і нестандартних ситуацій у майбутній професійній педагогічній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати (і розуміти): основні поняття психології освітньої діяльності; психологічні закономірності засвоєння знань, умінь і навичок; психологічні закономірності і механізми становлення особистості, психологію педагогічної діяльності та особистості вчителя;

вміти: аналізувати і враховувати психологічні особливості учасників освітнього процесу, освітньої діяльності в умовах традиційного, змішаного та дистанційного навчання; формувати психологічно комфортні умови навчання/виховання, співпраці з усіма учасниками освітнього процесу; аналізувати і користуватися новітніми досягненнями психолого-педагогічних наук, вдосконалювати набуті психолого-педагогічні компетентності; консультувати щодо дотримання вимог і правил академічної доброчесності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) та спеціальних (СК) компетентностей:

ЗК–03. Здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати і оволодівати можливістю навчання впродовж життя.

ЗК–04. Здатність діяти на основі етичних мотивів. Соціально, свідомо та відповідально.

ЗК–05. Здатність працювати в команді, виробляти стратегію та тактику професійної поведінки в інтересах колективу.

СК–02. Здатність ефективно застосувати на практиці ті чи інші методи управління (на рівні керівника методичного об'єднання, завуча, директора) в освітніх закладах.

СК–04. Здатність застосовувати набуті психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування у здобувачів освіти загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків біології та здоров'я людини відповідно до вимог державного стандарту.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК-3 «Психологія освітньої діяльності» не потребує передумов вивчення, оскільки навчальна дисципліна викладається у першому семестрі

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Біологія**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Очікувані програмні результати навчання	Шифр ПРН
знати: основні поняття психології освітньої діяльності; психологічні аспекти педагогічного спілкування; вміти: володіти державною та іноземною мовами для пошуку сучасної інформації з метою фахової самоосвіти і вдосконалення освітнього процесу, для спілкування з професійних питань та презентації результатів освітньої діяльності	ПРН 01
знати: психологічні особливості учасників освітнього процесу, освітньої діяльності в умовах традиційного, змішаного та дистанційного навчання, освітньої діяльності в ускладнених умовах; вміти: формувати психологічно комфортні умови навчання, співпраці з усіма учасниками освітнього процесу з урахуванням суспільних, державних і виробничих інтересів	ПРН 03
знати: основні поняття психології освітньої діяльності; психологічні засади педагогічної діяльності; вміти: вдосконалювати набуті психолого-педагогічні компетентності, аналізувати і користуватися новітніми досягненнями психології, педагогіки, біології, необхідними для професійної освітньо-наукової діяльності	ПРН 05
знати: психологію педагогічної діяльності та особистості вчителя; вміти: діяти на основі етичних мотивів, взаємодіяти зі здобувачами освіти на засадах партнерства та взаємоповаги; допомагати адаптуватися до умов навчання; формувати навички етичної та соціально відповідальної поведінки; консультувати щодо дотримання вимог і правил академічної доброчесності	ПРН 14
знати: психологічні закономірності засвоєння знань, умінь і навичок; психологічні закономірності і механізми становлення особистості, вміти: формувати у здобувачів освіти творче та критичне мислення з використанням сучасних технологій навчання/виховання	ПРН 16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні); за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.; під час практичних занять – методи інтерактивного навчання; під час самостійної роботи – індивідуальні навчально-дослідницькі завдання тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, конспектами лекцій, електронно-обчислювальною технікою, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування; звіти виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм).

Форма підсумкового контролю: усний залік або тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
Практичні заняття			50	100
T1	T2	T3		
10	10	10		
			20	

T1, T2, T3 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
Практичні заняття			50	100
T4	T5	T6		
10	10	10		
			20	

T4, T5, T6 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	30	4	30
Індивідуальні/групові навчально-дослідницькі завдання	1	20	1	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Студенти можуть отримати бали за вивчення окремих питань змісту дисципліни шляхом навчання на масових відкритих онлайн курсах (МВОК) в Україні за умов наявності відповідного сертифікату (Prometheus, EdEra, Дія. Цифрова освіта, а також WiseCow, Українська команда Google, БУМ online, EduHub, Impactorium, Coursera, TED, Khan Academy, Stepik та інші.). Наприклад, Платформа EdEra онлайн-курс «Сміливі навчати» (інформація та практичні поради про психологічну саморегуляцію, комунікацію з учнями, батьками та колегами в час стресу, як побудувати безпечний простір у школі під час воєнного стану) <https://study.ed-era.com/uk/dashboard/course?userCourseId=913328#!1762>. Онлайн-курс про психосоціальну підтримку педагогів та дітей «Школа стійкості» <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2863>. Онлайн-курс із професійного розвитку та наставництва «Вчителі 2.0» <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/#!2950>.

Платформа Prometheus, онлайн-курси «Критичне мислення для освітян», «Базова психологічна допомога в умовах війни», «Освітні інструменти критичного мислення» <https://courses.prometheus.org.ua/dashboard>

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти. Виконання МКР

проходить з використанням системи електронного навчання УжНУ Moodle у формі тестування (можливе повторне тестування за бажанням студентів). При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи. До МКР студенти можуть виконувати тренувальні завдання.

МКР складається з трьох блоків тестових завдань, які розроблені на основі систематики Блума.

Перший блок (1-10 балів) містить завдання «знання» та «розуміння».

Другий блок (1-30 балів) містить завдання «застосування» та «аналіз».

Третій блок (1-10 балів) містить завдання «синтез» та «оцінювання».

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «**Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті**» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Психологічні засади організації та дослідження освітнього процесу

Тема 1. Загальні питання психології освітньої діяльності

Предмет і завдання психології освітньої діяльності; поняттєво-термінологічний апарат (освітня діяльність, освітнє середовище, освітній процес, процес навчання, процес виховання, учасники освітнього процесу, психологічна комфортність учасників освітнього процесу, ефективність освітнього процесу, навчальна/академічна доброчесність і т.п.). ЮНЕСКО про цілі освіти/ключові завдання у ХХІ ст. Психологічний аспект структури освітнього процесу. Загальнопсихологічні теорії розвитку, навчання та виховання (С. Максименко). Психологія управління/менеджменту освітнього процесу.

Освітні цілі у психологічному та психолого-дидактичному контексті, їх таксономія (ієрархія): перша група цілей – пізнавальна (когнітивна) сфера (В. Bloom et al.; L. Anderson & D. Krathwohl; В. Niemiерko); друга група цілей – афективна, емоційно-ціннісна сфера, формування емоційно-особистісного ставлення до навколишнього світу; третя група цілей – формування психомоторної сфери. Комплексна група цілей навчання (J.H. Block). Цілі

навчання та зміст освіти (інтеграційний підхід) у контексті пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Тема 2. Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень

Методологія та рівні психолого-педагогічних досліджень. Види та принципи психолого-педагогічних досліджень. Академічна доброчесність. Джерела та види психолого-педагогічної інформації. Методи психолого-педагогічних досліджень (теоретичні, емпіричні, математичні). Етапи психолого-педагогічного дослідження. Діагностика особистісних та професійних якостей учасників освітнього процесу. Пріоритетні напрями психолого-педагогічних досліджень в Україні.

Тема 3. Здобувачі освіти: загальна психологічна характеристика, психологічні особливості навчально-пізнавальної діяльності

Загальна психологічна характеристика здобувачів освіти.

Діяльність та психологічна структура особистості. Соціалізація особистості та розвиток в умовах освітнього процесу. Класифікація (типологія) студентів та її врахування в навчально-виховному процесі. Особливості сучасного покоління учнів і студентів; вплив цифрових технологій на розвиток дітей; шляхи включення учнів і студентів у навчальний процес з урахуванням особливостей їх розвитку (О. Струтинська). Особливості адаптації учнів/студентів до навчання та її діагностика. Психологія навчального колективу (функції, етапи розвитку, структура, міжособистісні стосунки, проблема лідерства; учнівське/студентське самоврядування). Методика вивчення особистості учня/студента та навчального колективу, складання психолого-педагогічної характеристики.

Психологічні особливості навчально-пізнавальної діяльності учнів/студентів.

Процес навчання: структура, психологічні закони і закономірності. Зовнішні (об'єктивні) та внутрішні (суб'єктивні) чинники освітнього процесу. Структура процесу учіння/пізнання як послідовність основних інтелектуальних операцій. Основні аспекти учіння (J. Lingart). Когнітивний (стилі навчання) та емоційний (емоційний інтелект) аспект освітнього процесу. Типологія стилів навчання учнів/студентів: за переважним стилем отримання та опрацювання інформації (модель VARK, N. Fleming), за переважним стилем інтелектуальної діяльності (H. Gardner); за способом сприймання інформації (конкретний та абстрактний) та способом її опрацювання (абстрактна концептуалізація та експериментування (D. Kolb). Мотиви та мотивація навчання, мотивація в умовах дистанційного навчання. Формування в учнів/студентів позитивної мотивації навчання. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Розвиток креативності учнів/студентів.

Модуль 2. Психологічні засади реалізації освітнього процесу.

Тема 4. Психологія педагогічної діяльності та особистості педагога

Педагог: професійна діяльність та психологічна готовність до неї.

Критерії розвитку зрілої особистості. Мотиви вибору педагогічної професії і формування педагогічної спрямованості. Формування «Я-концепції» майбутнього фахівця. Психологічна готовність до професійної діяльності (І. Гавриш, О. Комар, О. Матвієнко та ін.). Психологічна структура діяльності педагога, вимоги до особистості педагога (професійні та особистісні якості), психологічний аспект педагогічних здібностей. Рефлексія власної професійної практики. Адаптація до професії, педагогічна майстерність, мотиви професійної діяльності. Типологія стилів педагогічної діяльності на основі ставлення вчителя до учнів та змісту навчання (E. Caselmann); на основі клімату під час навчання, способу управління навчанням, ставлення до учнів (G.D. Fenstermacher & J.F. Soltis, А. Кузьмінський та ін.). Особистісна центрація педагога та аналіз її особливості (бюрократична, конформістська, авторитетна, егоцентрична, методична, гуманістична) для розуміння причин психолого-дидактичних ускладнень/бар'єрів у студентів, учителів у процесі освоєння творчої, інноваційної діяльності. (Не)Задоволеність педагогічною діяльністю: погляди студентів та вчителів.

Психологія комунікативної взаємодії педагога з учасниками освітнього процесу (здобувачами освіти, колегами, батьками та ін.). Соціально-психологічні аспекти педагогічного спілкування (перцептивний, комунікативний, інтерактивний). Бар'єри спілкування. Комунікативна культура педагога. Стилі спілкування (M. Talen; А. Кузьмінський та ін.).

Тема 5. Психолого-педагогічні аспекти освітніх технологій

Психолого-педагогічні аспекти традиційних та інноваційних технологій навчання/виховання у контексті особистісного та професійного розвитку, психологічної комфортності здобувачів освіти (у т.ч. з особливими освітніми потребами) та педагогів (навчання проблемне, інтерактивне, особистісно орієнтоване, розвивальне тощо). Поняття «фасилітація» (С. Rogers), основні положення людиноцентрованого підходу (дитиноцентрований, студентоцентрований) в освіті, педагог як фасилітатор. Техніка викладача щодо рефлексивного і емпатичного слухання як умова реалізації інтерактивного навчання. Інтерактивність учителя та її дослідження. Соціально-психологічні особливості кооперативного навчання, врахування специфіки малих груп. «Мозковий штурм» («мозкова атака», англ. brainstorming) як оперативний метод вирішення проблеми на основі стимулювання творчої активності (А. Osborn). Використання сучасних цифрових інструментів для позитивної мотивації навчання учнів/студентів та контролю результатів навчальних досягнень, удосконалення професійної майстерності педагога. Впровадження емоційного інтелекту в ігрову динаміку під час навчання (Т. Зінов'єва).

Психологія оцінювання результатів освітньої діяльності (учнів, студентів, педагогів); функції оцінювання. Критерії оцінки знань (А. Бойко): змістовий компонент, операційно-організаційний компонент, емоційно-мотиваційний компонент. Формувальне та підсумкове оцінювання, самооцінювання та взаємооцінювання у контексті мотивації навчання, розвитку рефлексії та критичного мислення. Психологічні аспекти (Г. Балл, Ю. Машбиць та ін.) сутності задач, вправ, запитань у навчанні та їх використання. Психологічні труднощі учнів/студентів та їх причини, які виникають під час виконання навчальних завдань. Психологічні передумови і показники (не)успішності, помилок учнів/студентів; причини та шляхи їх усунення. (Не)Задоволеність студентів в умовах різних форм організації освітнього процесу.

Психологічна сутність виховання і самовиховання. Глобальне (комплексне) виховання (D.E. Pike, G.Selby) та шляхи реалізації. Соціально-емоційне навчання як інструмент виховання та розвитку м'яких навичок. Роль самовиховання в професійному зростанні студентів. Гуманізація виховного процесу.

Тема 6. Соціально-психологічні аспекти освітнього процесу в ускладнених умовах

Ускладнення та кризи в освітній діяльності («професійне/емоційне вигорання», деформації професійного розвитку педагога, стреси та стресостійкість, демотивація, конфлікти, булінг, неуспішність, фобії та манії, бар'єри діяльності, неприйнятні форми спілкування тощо). Причини, симптоми та ознаки стресу. Поняття «вигорання». Симптоми (когнітивні, емоційні, фізичні, поведінкові) стресу та ознаки вигорання. Різниця між стресом і вигоранням. Основні характеристики особистості, які відіграють важливу роль у розвитку стресу. Запобігання вигоранню. Підхід 3R. Резильєнтність, складники психологічної стійкості; практики піклування про себе та плекання резильєнтності; техніки самопомоги при стресі, рекомендації ВООЗ. Взаємодія в колективі під час кризи. Особливості кризової комунікації з батьками. Освітній процес в умовах пандемії, воєнного стану в Україні; психологічна безпека учасників освітнього процесу.

Психосоціальний клімат навчального/педагогічного колективу, освітнього середовища. Особистість педагога і найближче соціальне оточення. Міжособистісні конфлікти в освітньому середовищі, причини та шляхи їх подолання. Способи поведінки в конфліктних ситуаціях. Булінг: причини, наслідки, соціальна структура, шляхи боротьби з насильством. Внутрішні конфлікти особистості та їх вияв у педагогічній діяльності.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Психологічні засади організації та дослідження освітнього процесу						
Тема 1. Загальні питання психології освітньої діяльності	16	4	2			10
Тема 2. Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень	11	2	2			7
Тема 3. Здобувачі освіти: загальна психологічна характеристика, психологічні особливості навчально-пізнавальної діяльності	16	4	2			10
Модульна контрольна робота			2			
Разом за модуль 1	45	10	8			27
Модуль 2. Психологічні засади реалізації освітнього процесу.						
Тема 4. Психологія педагогічної діяльності та особистості педагога	16	4	2			10
Тема 5. Психолого-педагогічні аспекти освітніх технологій	11	2	2			7
Тема 6. Соціально-психологічні аспекти освітнього процесу в ускладнених умовах	16	4	2			10
Модульна контрольна робота			2			
Разом за модуль 2	45	10	8			27
Разом за семестр	90	20	16			54

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Психологічні засади організації та дослідження освітнього процесу						
Тема 1. Загальні питання психології освітньої діяльності	15	1				14
Тема 2. Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень	15	1				14
Тема 3. Здобувачі освіти: загальна психологічна характеристика, психологічні особливості навчально-пізнавальної діяльності	15	2	1			12
Разом за модуль 1	45	4	1			40
Модуль 2. Психологічні засади реалізації освітнього процесу.						
Тема 4. Психологія педагогічної діяльності та особистості педагога	15	1				14
Тема 5. Психолого-педагогічні аспекти освітніх технологій	15	1				14
Тема 6. Соціально-психологічні аспекти освітнього процесу в ускладнених умовах	15	2	1			12
Разом за модуль 2	45	4	1			40
Разом за семестр	90	28	2			8

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальні питання психології освітньої діяльності	2	
2	Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень	2	
3	Здобувачі освіти: загальна психологічна характеристика, психологічні особливості навчально-пізнавальної діяльності	2	1
7	Модульна контрольна робота 1.	2	
4	Психологія педагогічної діяльності та особистості педагога	2	1
5	Психолого-педагогічні аспекти освітніх технологій	2	
6	Соціально-психологічні аспекти освітнього процесу в ускладнених умовах	2	
12	Модульна контрольна робота 2.	2	
Разом		16	2

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальні питання психології освітньої діяльності	10	14
2	Методологія та методи психолого-педагогічних досліджень	7	14
3	Здобувачі освіти: загальна психологічна характеристика, психологічні особливості навчально-пізнавальної діяльності	10	12
4	Психологія педагогічної діяльності та особистості педагога	10	14
5	Психолого-педагогічні аспекти освітніх технологій	7	14
6	Соціально-психологічні аспекти освітнього процесу в ускладнених умовах	10	12
Разом		54	80

6.5. Індивідуальні завдання

Самодіагностика психологічної готовності до професійної діяльності.
Дослідження колективу студентської академічної групи.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання УжНУ Moodle; електронна пошта (http://gmail.com і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; особистий кабінет викладача на основі відкритих медіа ресурсів корпорації Google (Google Meet, GoogleClassroom тощо); сайти ЗВО; Офіційний сайт МОН України <http://www.mon.gov.ua> тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Виноградова В.С., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. К.: Каравела, 2018. 296 с.
2. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29032>
3. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посібник; Нац. ун-т біоресурсів і

природокористування України. Київ : Ліра-К, 2017. 456 с.

4. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В.Зайченка. Київ : Ліра-К, 2017. 484 с.

5. Енциклопедія освіти. Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В.Г. Кремень ; заст. гол. ред. В.І. Луговий, О.М. Топузov; відп. наук. секр. С.О. Сисоева]. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ. Юрінком Інтер, 2021.

6. Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова О., Пасєка О. Педагогічна психологія. Навч. посібник. Вид. : Центр учбової літератури, 2023, 168 с.

7. Психолог у НУШ: радісно та впевнено руш! Путівник психолога в Новій українській школі / Заг. ред. С.В. Афоніна, О.О. Заріцький, Н.В. Міщенко. Краматорськ: Витоки, 2018. 250 с.

8. Мешко О.І. Психологія вищої школи. Навч. посібник. Тернопіль: Вектор, 2018. 196 с.

9. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи. Навч.-метод. посібник. К.: Дакор, 2020. 178 с.

10. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. К.: Центр навч. літ., 2019. 472 с.

Допоміжна література

1. Бур'ян А.В. Типологічні особливості сучасних викладачів вищої школи. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*, 2022. (7), 149–153. <https://doi.org/10.31812/psychology.v7i.7275>

2. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.

3. Галєян О.І., Галєян І.М. Таксономія навчальних цілей у підготовці майбутніх педагогів до розвитку суб'єктності учнів. Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2018. № 3(1). С. 101-110. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tiprr_2018_3\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tiprr_2018_3(1)_16).

4. Гасинєць Я.С., Староста В.І., Кривцова М.В. Деякі аспекти організації дистанційного навчання студентів біологічних спеціальностей в ускладнених умовах (пандемія COVID-19, воєнний стан в Україні). Збірник наукових праць Вінницького держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. Серія: Теорія та методика навчання природничих наук. 2023. Вип. 4. С. 9-20. DOI: <https://doi.org/10.31652/2786-5754-2023-4-9-20>.

5. Гура О.І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект. Монографія. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. 332 с.

6. Зінов'єва Т. А. Емоційний інтелект в елементах гри для формування вищих почуттів в активному та глибинному навчанні. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету», 2024. (16), 22–34. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.162>

7. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості: [зб. праць / за ред. Л.М. Проколенко]. К.: Рад. шк., 1989. 608 с.

8. Крижка В., Радул В., Клепко С., Луценко Г., Старокожко О., Немченко С., Кондратенко Ю. Менеджмент в освіті: Підручник / За ред. проф. В. Крижка. К.: Освіта України, 2020. 465 с.

9. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид. К.: Знання, 2011. 488 с.

10. Максименко С.Д. Психологія учіння людини : генетико моделюючий підхід : монографія. К. : «Слово», 2013. 592 с.

11. Максименко С.Д., Заброцький М.М. Технологія спілкування (Комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування). К.: Главник, 2005. 112 с.

12. Основи психолого-педагогічної підготовки у вищій школі: навч.-метод. посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів / Автори-упорядники Л.В. Маляр, В.І. Староста, М.І. Кухта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2019. 84 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/29628>

13. Пагута Т.І. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності у ЗВО. *Зб. наук. праць «Педагогічні науки»*. Херсон. 2022. Вип. 98. С. 60-68

14. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів/ Автор-упорядник В.І. Староста. Вид. 2-е випр. та доп. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2023. 74 с.

15. Староста В.І. (Не)комп'ютерно орієнтоване тестування у вищій школі: погляди учасників освітнього процесу щодо (не)зручності використання. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*, 2024. Вип. 16, С. 173-193. DOI : <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.1612>

16. Староста В.І. Тестовий контроль психолого-педагогічної підготовки магістрів та аспірантів: навчальний посібник. Вид. 3-є випр. та доп. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 100 с.

17. Староста В.І. Студентоцентроване дистанційне навчання в ускладнених умовах (пандемія Covid-19, воєнний стан в Україні). *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*, 2023. Вип. 14. С. 63-77. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2023.146>.

18. Староста В.І. Традиційне, дистанційне та змішане навчання у вищій школі у контексті комфортності та ефективності. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) : наук. журн., 2023. Вип. 2(9). С. 97-114. DOI : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2023-9-11>.

19. Староста В.І. Мотивація навчання студентів різних курсів. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*. 2021. Вип. 11. С. 158-173. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2021.1114>

20. Староста В.І. Ставлення аспірантів до комп'ютерно орієнтованого тестування результатів навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т. 82. №2. С. 215-230. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v82i2.3304>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000646477700015>

21. Струтинська О. В. Особливості сучасного покоління учнів та студентів в умовах розвитку цифрового суспільства. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*, 2020. (9), 145–160. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2020.9.12>

22. Fenstermacher G.D., Soltis J.F. Vyučovací styly učitelů/ z amer. orig. přel. Karel Starý. Praha: PORTÁL, 2008. 124 s.
23. Kosíková V. Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty. Praha: Grada, 2011, 265 s.
24. Orosová Renáta, Petříková Katarína, Ferencová Janka, Starosta Volodymyr. Vyučovaci štýl učiteľa. Scientific bulletin of Mukachevo State University. Series Pedagogy and Psychology/ Наук. вісник Мукачівського держ. університету. Серія «Педагогіка та психологія», 2019. Вип. 2 (10). С. 126-130. DOI: [https://doi.org/10.31339/2413-3329-2019-2\(10\)-126-130](https://doi.org/10.31339/2413-3329-2019-2(10)-126-130).

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnrb.gov.ua>.
2. Е-навчання в УжНУ: наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>), е-репозитарій (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>), сайт е-навчання (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>) тощо).
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <https://nbuv.gov.ua>.
4. Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>.
5. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11070>
6. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладу «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>
7. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/19667>
8. Про вищу освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38. Редакція від 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>.
9. Про затвердження національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1341 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 509 від 12.06.2019; № 519 від 25.06.2020). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>
10. Про освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
11. Безпечне безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. Рекомендації Державної служби якості освіти. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/?fbclid=IwAR0zGEgT6vdTRfyfZ7VCLPhKBvxNSMnyJ5yrnjIEyFoIFqE8fjR0hN8W5-0>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)